Изборно такмичење за 5. RMMC

(Romanian Master of Mathematics Competition)

Уторак, 7. фебруар 2012.

1. Реални бројеви a_i, b_i $(i = 1, 2, \ldots, n)$ задовољавају $0 \leqslant b_k \leqslant 1$ за све k и $a_1 \geqslant a_2 \geqslant \cdots \geqslant a_{n+1} = 0$. Доказати неједнакост

$$\sum_{k=1}^{n} a_k b_k \leqslant \sum_{k=1}^{B+1} a_k,$$

где је $B = [\sum_{k=1}^{n} b_k]$.

2. У унутрашњости конвексног четвороугла $ABCD$ који није трапез, дата је тачка X таква да је $\sphericalangle ADX = \sphericalangle BCX < 90^\circ$ и $\sphericalangle DAX = \sphericalangle CBX < 90^\circ$. Ако се симетрале страница AB и CD секу у тачки Y, доказати да је $\sphericalangle AYB = 2\sphericalangle ADX$.

3. Наћи сва решења (x, y) једначине

$$(1 + x^2)(1 + y^2) = 2$$

у скупу рационалних бројева.

4. У групи од $2n + 1$ људи $(n \in \mathbb{N})$, за сваких n особа постоји једна од преосталих која их све познаје. Доказати да у овој групи постоји особа која познаје све остале.

Време за рад: 4 сата.
Сваки задатак вреди 10 поена.

Доигравање за 5. RMMC

(Romanian Master of Mathematics Competition)

Петак, 10. фебруар 2012.

1. Дат је природан број n. Посматрајмо све тројке (a, b, c) различитих природних бројева са $a + b + c = n$. Означимо са $K(n)$ највећи могући број таквих тројки које се могу изабрати тако да никоје две немају заједнички елемент. Доказати да је $[\frac{n-1}{5}] \leqslant K(n) < \frac{2n}{9}$.

2. Решити једначину

$$11^a 5^b - 3^c 2^d = 1$$

у скупу ненегативних целих бројева.

3. Нека су r и R редом полупречници уписаног и описаног круга троугла ABC. Нека је r_a полупречник круга γ_a који изнутра додирује описани круг у тачки A, а споља додирује уписани круг. Аналогно се дефинишу r_b и r_c. Доказати неједнакост

$$\frac{R - r_a}{r + 4r_a} + \frac{R - r_b}{r + 4r_b} + \frac{R - r_c}{r + 4r_c} \geqslant \frac{3R}{4r}\,.$$

Време за рад: 3 сата.
Сваки задатак вреди 10 поена.

РЕШЕЊА

1.1. Означимо са L и D редом леву и десну страну тражене неједнакости, фиксирајмо све b_i и посматрајмо $f(a_1, \ldots, a_n) = D - L$.

Функција f је линеарна по свакој променљивој a_k, па зато достиже минимум на једном крају интервала, дакле за $a_k = a_{k-1}$ или $a_k = 0$ (при чему додефинишемо $a_0 = 0$). Овако можемо да претпоставимо без смањења општости да за свако a_k важи $a_k = a_{k-1}$ или $a_k = 0$.

Нека је сада $a_1 = \cdots = a_m = a$ и $a_{m+1} = \cdots = a_{n+1} = 0$. Тада је $L = a\sum_{i=1}^{m} b_i \leqslant (B+1)a = \sum_{i=1}^{B+1} a = D$, чиме је доказ неједнакости завршен.

1.2. По услову задатка, троуглови ADX и BCX су слични и супротно оријентисани. Нека су Y' и Z тачке на симетрали дужи AB такве да су троуглови $AY'Z$ и ADX слични и исто оријентисани. Тада су и троуглови $BY'Z$ и BCX слични и исто оријентисани. Такође, због $\frac{AD}{AY'} = \frac{AX}{AZ}$ и $\sphericalangle DAY' = \sphericalangle XAZ$ имамо $\triangle ADY' \sim \triangle AXZ$, одакле је $\frac{AD}{AX} = \frac{DY'}{XZ}$. Аналогно је $\frac{BC}{BX} = \frac{CY'}{XZ}$. Сада из $\frac{AD}{AX} = \frac{BC}{BX}$ следи да је $CY' = DY'$, дакле Y' лежи на симетрали дужи CD, па је $Y' \equiv Y$.

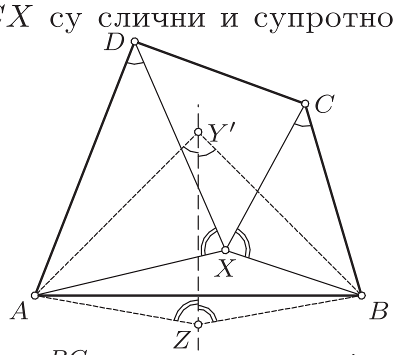

Дакле, $\sphericalangle AYB = 2\sphericalangle AYZ = 2\sphericalangle ADX$, што је и требало доказати.

1.3. Из једначине добијамо $y^2 = \frac{2}{1+x^2} - 1 = \frac{1-x^2}{1+x^2}$, што се може написати као $1 - x^4 = z^2$, где је $z = (1+x^2)y$. Стављањем $x = \frac{b}{a}$ и $z = \frac{c}{a^2}$ последња једначина се своди на

$$a^4 - b^4 = c^2. \tag{$*$}$$

Показаћемо да $(*)$ нема решења у целим бројевима различитим од нуле.

Подсетимо се да ако је (x, y, z) примитивна Питагорина тројка, тј. $x^2 + y^2 = z^2$ за $x, y, z \in \mathbb{N}$ и $(x, y, z) = 1$, онда је

$$(x, y, z) = (u^2 - v^2, 2uv, u^2 + v^2) \quad \text{или} \quad (x, y, z) = (2uv, u^2 - v^2, u^2 + v^2)$$

за неке природне бројеве u, v.

Претпоставимо да $(*)$ има решења у $\mathbb{N}$ и да је (a, b, c) решење са најмањим a. Очигледно су a, b, c узајамно прости. Тројка (b^2, c, a^2) је Питагорина, па зато важи $a^2 = m^2 + n^2$ и $b^2 \in \{2mn, m^2 - n^2\}$ за неке $m, n \in \mathbb{N}$. Ако је $b^2 = m^2 - n^2$, следи $m^4 - n^4 = (ab)^2$, али $m < a$, што је немогуће због минималности решења (a, b, c). Према томе, мора бити $b^2 = 2mn$.

Даље, тројка (m,n,a) је Питагорина и $(m,n,a)=1$ због $(a,b,c)=1$, па постоје $p,q\in\mathbb{N}$ такви да је $\{m,n\}=\{p^2-q^2,2pq\}$. Тада је $b^2=2mn=4pq(p^2-q^2)$. Како су бројеви p,q,p^2-q^2 узајамно прости по паровима, а њихов производ је квадрат, сви они морају да буду квадрати. Дакле, за неке $r,s,t\in\mathbb{N}$ важи $p=r^2$, $q=s^2$ и $r^4-s^4=p^2-q^2=t^2$. То значи да је (r,s,t) решење једначине $(*)$, али $r<a$, што противречи минималности решења (a,b,c).

Овим је доказано да $(*)$ нема решења у $\mathbb{Z}$ осим оних у којима је $b=0$ или $c=0$. Следи да су једина решења једначине из задатка тривијална, тј. $(x,y)\in\{(\pm1,0),(0,\pm1)\}$.

1.4. Посматрајмо максималну групу G особа које се све међусобно познају. Ако G садржи мање од $n+1$ особа, онда постоји особа x која их све познаје, па би се G могло увећати особом x, што противречи претпоставци да је G максимално. Следи да бар $n+1$ људи припада групи G.

Ван групе G налази се највише n људи, па постоји нека особа y која их све познаје. Та особа y је у G, па зато познаје и све остале у G. Према томе, y познаје свих осталих $2n$ особа.

2.1. Нека тројке (a_i,b_i,c_i), $i=1,2,\dots,K(n)$ задовољавају услове задатка. Збир свих елемената a_i,b_i и c_i једнак је $nK(n)$; с друге стране, он није мањи од $1+2+\cdots+3K(n)=\frac{3K(n)(3K(n)+1)}{2}$, одакле је $3(3K(n)+1)\leqslant 2n$, тј. $K(n)\leqslant\frac{2n-3}{9}$.
За $r=[\frac{n-1}{5}]$, тројке $(i,r+i,n-r-2i)$ задовољавају услове, што доказује доњу границу.

Напомена. Следећи примери показују да је у ствари $K(n)=[\frac{2n-3}{9}]$:

$$\begin{array}{rc}
n\geqslant 9m-3\Rightarrow K(n)\geqslant 2m-1: & (i,4m-2i,n-4m+i)_{i=1}^{m}\ \cup \\
& (m+i,4m-2i-1,n+1-5m+i)_{i=1}^{m-1} \\
n\geqslant 9m+2\Rightarrow K(n)\geqslant 2m: & (i,4m+1-2i,n-1-4m+i)_{i=1}^{m}\ \cup \\
& (m+i,4m+2-2i,n-2-5m+i)_{i=1}^{m}.
\end{array}$$

2.2. Јасно је да је $d>0$. Разликујемо неколико случајева.

(1°) $c>0$, $d>1$. Имамо $11^a5^b\equiv1\pmod 3\Rightarrow 2\mid a+b$ и $11^a5^b\equiv1\pmod 4\Rightarrow 2\mid a\Rightarrow 2\mid b$. Стављањем $n=11^{\frac{a}{2}}5^{\frac{b}{2}}\in\mathbb{N}$ добијамо $(n+1)(n-1)=3^c2^d$. могућа су два подслучаја.

(1°a) $n+1=2^{d-1}$, $n-1=2\cdot3^c\Rightarrow 2^{d-2}-3^c=1\Rightarrow 2\mid d-2\Rightarrow(2^{\frac{d-2}{2}}+1)(2^{\frac{d-2}{2}}-1)=3^c\Rightarrow 2^{\frac{d-2}{2}}\pm1$ су степени тројке, дакле једнаки су 1 и 3, што даје $(c,d)=(1,4)$, и тада нема решења за (a,b).

(1°b) $n+1 = 2\cdot 3^c$, $n-1 = 2^{d-1} \Rightarrow 3^c - 2^{d-2} = 1$. За $d \leqslant 3$ добијамо решење $(a,b,c,d) = (0,2,1,3)$. За $d > 3$, $3^c \equiv 1 \pmod 4 \Rightarrow 2 \mid c \Rightarrow (3^{\frac{c}{2}}+1)(3^{\frac{c}{2}}-1) = 2^{d-2}$. Једина могућност је $(c,d) = (2,5)$, што нам не даје решење.

(2°) $c = 0$, тј. $11^a 5^b = 2^d + 1$. Имамо два подслучаја.

(2°a) $a > 0$. Тада $11 \mid 2^d + 1 \Rightarrow d \equiv 5 \pmod{10} \Rightarrow 2 \nmid d \Rightarrow 3 \mid 2^d + 1$, што је немогуће.

(2°b) $a = 0$. Тада $5^b - 1 = 2^d$. Ако је $d > 2$, онда $8 \mid 5^b - 1 \Rightarrow 2 \mid b \Rightarrow (5^{\frac{b}{2}}+1)(5^{\frac{b}{2}}-1) = 2^d$, што нема решења. Остаје могућност $(b,d) = (1,2)$, што даје решење $(a,b,c,d) = (0,1,0,2)$.

(3°) $d = 1$ и $11^a 5^b = 2\cdot 3^c + 1$. Тада $4 \nmid 11^a 5^b - 1 \Rightarrow 2 \nmid a \Rightarrow a > 0$. У овом случају користићемо релацију $11^2 \mid 3^5 - 1$. Због $11 \mid 2\cdot 3^c + 1$ важи $c \equiv 3 \pmod 5 \Rightarrow 2\cdot 3^c + 1 \equiv 2\cdot 3^3 + 1 = 55 \pmod{11^2}$, дакле $11^2 \nmid 2\cdot 3^c + 1 \Rightarrow a = 1$.

Сада $11\cdot 5^b = 2\cdot 3^c + 1$. За $b = 1$ имамо решење $(a,b,c,d) = (1,1,3,1)$. За $b > 1$ важи $5^2 \mid 2\cdot 3^c + 1 \Rightarrow c \equiv 7 \pmod{20} \Rightarrow c \equiv 2 \pmod 5$ што је контрадикција јер смо претходно добили $c \equiv 3 \pmod 5$.

Једина решења су $(a,b,c,d) \in \{(0,1,0,2),(0,2,1,3),(1,1,3,1)\}$.

2.3. Означимо са S_a центар круга γ_a, а са S и O редом центре уписаног и описаног круга. Тачка S_a лежи на дужи OA, па по Стјуартовој теореми важи

$$SS_a^2 = \frac{r_a}{R}SO^2 + \frac{R-r_a}{R}SA^2 - r_a(R-r_a).$$

Како је $SS_a = r + r_a$ и према Ојлеровој теореми $SO^2 = R^2 - 2Rr$, добијамо $R(r+r_a)^2 = r_a(R^2-2Rr) + (R-r_a)SA^2 - Rr_a(R-r_a)$. Ово након сређивања даје

$$r_a = \frac{R(SA^2-r^2)}{SA^2+4Rr} \quad \text{и} \quad \frac{R-r_a}{r+4r_a} = \frac{Rr}{SA^2}.$$

Аналогне изразе добијамо за r_b и r_c, чиме се тражена неједнакост своди на $\frac{r^2}{SA^2} + \frac{r^2}{SB^2} + \frac{r^2}{SC^2} = \sin^2\frac{\alpha}{2} + \sin^2\frac{\beta}{2} + \sin^2\frac{\gamma}{2} \geqslant \frac{3}{4}$, што је еквивалентно са $\cos\alpha + \cos\beta + \cos\gamma \leqslant \frac{3}{2}$. Последња неједнакост се једноставно доказује:

$$\begin{aligned}\cos\alpha + \cos\beta + \cos\gamma &= 2\sin\tfrac{\gamma}{2}\cos\tfrac{\alpha-\beta}{2} + \cos\gamma \\ &\leqslant 2\sin\tfrac{\gamma}{2} + \cos\gamma = 1 + 2\sin\tfrac{\gamma}{2} - 2\sin^2\tfrac{\gamma}{2} \leqslant \tfrac{3}{2}.\end{aligned}$$